

M N I T R

Track II Monitor โดย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ฉบับที่ ๒๒/๖๕ (๑๖ - ๓๑ ส.ค.๖๕)

อาเซียนไม่ควรถูกละการเป็นสมาชิกของ **ติมอร์-เลสเต**

ติมอร์-เลสเตคาดหวังที่จะเป็นสมาชิกอาเซียนอย่างเต็มตัวในปี ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นปีที่อินโดนีเซียจะเข้ารับตำแหน่งประธานอาเซียน ประธานาธิบดีของติมอร์-เลสเต โฮเซ รามอส-ฮอร์ตตา ได้ประกาศความคาดหวังว่าติมอร์-เลสเตจะเป็นสมาชิกประเทศที่ ๑๑ ของอาเซียนในปี ๒๕๖๖ อาเซียนกำลังหมดข้ออ้างสำหรับการชะลอการสมัครเป็นสมาชิกของติมอร์-เลสเตตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ (Dili's 2011) ซึ่งขณะนั้นอินโดนีเซียเป็นประธานอาเซียน โดยอาเซียนไม่มีเหตุผลใดที่จะเลื่อนการรับการเป็นสมาชิกของติมอร์-เลสเตให้ช้าออกไป ถึงแม้ว่าจะมีความไม่สบายใจในหมู่สมาชิกบางประเทศก็ตาม

ครั้งก่อนนั้นที่อินโดนีเซียเป็นประธานอาเซียนในปี ๒๕๕๔ รามอส-ฮอร์ตตาได้ร้องขออาเซียน ให้ติมอร์-เลสเตซึ่งขณะนั้นเป็นรัฐชาติที่มีอายุ ๙ ปี เข้าร่วมเป็นสมาชิก ถึงแม้ย้อนไปตอนนั้นข้อเรียกร้องของเขาฟังดูมีเหตุผล โดยติมอร์-เลสเตได้กล่าวถึงเกือบทั้งหมดของเกณฑ์ ๔ ข้อในการเป็นสมาชิกอาเซียนตามข้อ ๖ (Article 6) ของกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ประเด็นแรกคือมีที่ตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งติมอร์-เลสเตอยู่ในภูมิภาค สองคือการได้รับการยอมรับจากสมาชิก ซึ่งในปัจจุบันนับเป็นเวลา ๒๐ ปี นับตั้งแต่มีการจัดตั้งประเทศ ติมอร์-เลสเตได้รับการยอมรับจากทั้ง ๑๐ ชาติสมาชิกอาเซียน และอีก ๒ ข้อ นั่นคือ (ประเด็นที่สาม) การตกลงที่จะผูกพันกฎบัตรอาเซียน และ (ประเด็นที่สี่) ความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามพันธกรณี ซึ่งติมอร์-เลสเตได้แสดงให้เห็นมาหลายปีแล้วว่ามีความเต็มใจเพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ ของอาเซียน

แต่อุปสรรคที่สำคัญ (ในประเด็นที่สี่) นั้น ดูเหมือนว่าส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับข้อสงวนของชาติสมาชิกอาเซียนว่า ติมอร์-เลสเตมี "ศักยภาพ" เพียงพอหรือไม่ ที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีที่หนักหนาสำหรับการเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน ที่ทุกประเทศจะต้องแบกรับในการเป็นเจ้าภาพการประชุมและความต้องการของระบบราชการอื่นๆ ถึงแม้ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ หรือแม้แต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ แต่นั้นยังมีความไม่แน่นอน ในปัจจุบันนี้การคัดค้านได้น้อยลงกว่าเดิม ซึ่งในปี พ.ศ.

๒๕๕๙ ติมอร์-เลสเต ได้จัดตั้งคณะทูตขึ้นแล้วในเมืองหลวงทั้ง ๑๐ แห่งในอาเซียน และมีสำนักเลขาธิการอาเซียนในกรุงดิลี สิ่งที่น่าสนใจคือกัมพูชา ซึ่งเป็นประธานอาเซียนในปีนี้ได้แสดงการสนับสนุนเพื่อให้ติมอร์-เลสเต เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน ในขณะที่อินโดนีเซียได้แสดงท่าทีสนับสนุนเช่นกัน และรามอส-ฮอร์ตตาได้คาดการณ์อย่างถูกต้องว่าโอกาสที่ติมอร์-เลสเต จะเข้าเป็นประเทศสมาชิคนั้นมีสูงขึ้นไปภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของอินโดนีเซียในปี ค.ศ. ๒๐๒๓ มากกว่าครั้งอื่น ๆ เมื่อพิจารณาถึงความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ของทั้งสองประเทศ การรออีกหนึ่งทศวรรษอาจทำให้ติมอร์ - เลสเต ขาดการสนับสนุนทางการทูตและเศรษฐกิจที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ โดยในแผนการพัฒนสำหรับปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๗๓ วิสัยทัศน์ของติมอร์-เลสเตสำหรับการเติบโตหลังได้รับเอกราช ได้มุ่งเน้นไปที่โครงสร้างพื้นฐาน การบรรเทาความยากจน และการปรับปรุงการสื่อสารโทรคมนาคม และยังคงต้องการพัฒนาอีกมากในประเด็นสำคัญเหล่านี้

มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาการขาดดุลการค้าของติมอร์-เลสเตกับอาเซียน และการพึ่งพารายได้จากน้ำมันและก๊าซมากเกินไป โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒ มากกว่าครึ่งหนึ่งของรายจ่าย ๒.๐๕ พันล้านดอลลาร์สหรัฐของติมอร์-เลสเตใช้ในการนำเข้าสินค้าจาก ๕ ประเทศในกลุ่มอาเซียน ในขณะที่การส่งออกสินค้าและบริการไปยังอาเซียนมีมูลค่าเพียง

สมาชิกใหม่?

๙๕ ล้านเหรียญสหรัฐ รายงานปีพ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุข้อคัดค้านจาก สิงคโปร์และลาวเกี่ยวกับศักยภาพทางเศรษฐกิจของติมอร์- เลสเต อย่างไรก็ตาม ข้อคัดค้านเหล่านี้ใช้ไม่ได้อีกต่อไป เนื่องจาก ทั้ง ภูมิภาคกำลังฟื้นตัวจากผลกระทบจากโรคระบาดและการ รุกราน ยูเครนของรัสเซีย ในอดีตอาเซียนเคยยอมให้ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม ได้มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ จึงควร เสนอโอกาสเช่นเดียวกันนี้ให้กับติมอร์-เลสเตด้วย

ติมอร์-เลสเตมีศักยภาพที่จะพัฒนากระโดดข้ามชาติสมาชิก บางประเทศ หากได้รับโอกาส แม้ว่าจะมีอัตราความยากจนและ อัตราการว่างงานสูง อีกทั้งการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันตั้งแต่ได้รับ เอกราช แต่ชาวติมอร์ยังอายุน้อยและมีความรู้สูง แม้ว่าประชากร หนึ่งในสามจะขาดการศึกษา แต่ก็จะไม่เป็นเช่นนั้นต่อไป

ความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ของการทำให้การเป็นสมาชิก อาเซียนของติมอร์-เลสเตล่าช้าออกไป อาจมากกว่าราคาของการ เข้าเป็นสมาชิก ในเรื่องมาตรการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ติมอร์-เลสเต มีความก้าวหน้ามากกว่าบางประเทศในภูมิภาค เช่น ลาว กัมพูชา และเมียนมา โดยในช่วงเวลาที่ทั้งสามประเทศได้รับการ ยอมรับให้เข้าสู่อาเซียนในช่วงปลายทศวรรษ ๑๙๙๐ ซึ่งดัชนี การพัฒนามนุษย์ของลาวอยู่ที่ประมาณ ๐.๔๐ ในปี ค.ศ. ๑๙๙๐ ยังคงอยู่ที่ประมาณ ๐.๖๐ เท่านั้น แต่สำหรับติมอร์-เลสเตนั้น ก่อนได้รับ เอกราชในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ได้คะแนน ๐.๔๘ และยังสามารถ เพิ่มขึ้นเป็น ๐.๖๑ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ ซึ่งคะแนนเต็ม ๑ แสดงว่า พัฒนามากที่สุด UN Development Program Rate นี้ได้ให้ คะแนนประเทศต่างๆ เกี่ยวกับมาตรการด้านสุขภาพ การศึกษา และมาตรฐานการครองชีพที่หลากหลาย

สิ่งที่ยังไม่ได้กล่าวถึงในการถกเถียงเรื่อง “ศักยภาพ” คือ การที่ติมอร์-เลสเตเข้าร่วมอาเซียนนั้น อาจแสดงให้เห็นถึงการ ไม่เท่าเทียมในด้านเสรีภาพทางการเมืองและสิทธิมนุษยชน จากรายงาน “Freedom in the World” ของ Freedom House ในปี ค.ศ. ๒๐๒๒ ติมอร์-เลสเตได้คะแนน ๗๒/๑๐๐ ซึ่งสูงที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อเทียบกับของอินโดนีเซียที่ได้ ๕๙/๑๐๐, ฟิลิปปินส์ที่ได้ ๕๕/๑๐๐ และสิงคโปร์ที่ได้ ๔๗/๑๐๐ ซึ่งอยู่ในกลุ่ม “เสรีภาพบางส่วน” (Partly Free) และลาวได้ที่ ๑๓/๑๐๐ และเมียนมาได้เพียง ๙/๑๐๐ ซึ่งอยู่ในกลุ่ม “ขาด เสรีภาพ” (Not Free) ติมอร์-เลสเตจะเป็นสัญญาณที่แท้จริง ของประชาธิปไตยในองค์กรระดับภูมิภาคที่มักจะไม่มีถูกกล่าวถึง

หากติมอร์-เลสเตได้รับการยอมรับให้เป็นสมาชิกอาเซียน ติมอร์-เลสเตจะยังคงเอกสิทธิ์สำหรับประเทศสมาชิกในเรื่องการ ปกป้องอาหารและฉันทามติ โดยก่อนหน้านี้ รามอส-ฮอร์ตตา ในฐานะผู้นำฝ่ายค้านได้วิพากษ์วิจารณ์การตัดสินใจของติมอร์ - เลสเตจากการงดออกเสียงในสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อประณามระบอบการปกครองของทหารเมียนมา เป็นไปได้ว่า รามอส-ฮอร์ตตาอาจยังคงใช้วาทศิลป์ในประเด็นที่เป็น ที่ถกเถียงในเวทีอาเซียน อย่างไรก็ตาม ชาติสมาชิกในอาเซียน อาจจะเกลี้ยกล่อมให้เขาลดคำพูดที่รุนแรงลง อย่างน้อยก็หลังการที่ ติมอร์-เลสเตเข้าร่วมอาเซียนแล้ว

ความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ของการทำให้การเป็นสมาชิก อาเซียนของติมอร์-เลสเต ล่าช้าออกไปอาจมากกว่าราคาของ การเข้ามาเป็นสมาชิก ในขณะที่อาเซียนลังเลใจเกี่ยวกับการเป็น สมาชิกของอาเซียนของติมอร์-เลสเต ประเทศจีนอาจดึงติมอร์-เลสเต เข้าไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของตนได้อย่างเต็มที่ ท่ามกลางการแข่งขัน ระหว่างสหรัฐฯ พันมิตรและหุ้นส่วนระดับภูมิภาคที่มีความคิด คล้ายกันต่อจีนนั้น ผู้ที่มองข้ามคุณค่าของการที่ติมอร์-เลสเต จะกลายมาเป็นสมาชิกอาเซียนนั้น ควรตระหนักถึงอิทธิพลของจีน ที่มีมากในติมอร์-เลสเต

พลังอำนาจในการโน้มน้าวใจ (Soft Power) ของจีน ในติมอร์-เลสเตนั้นมีมาก กระทรวงการต่างประเทศของจีนแสดงความ ภาคภูมิใจว่าประเทศจีนเป็นประเทศแรก ในการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับติมอร์-เลสเต โดยจีนได้ตั้งสถานทูต อย่างรวดเร็วหลังจากติมอร์-เลสเตได้รับเอกราชและช่วยสร้าง อาคารราชการหลายแห่ง เจ้าหน้าที่จีนเคยปฏิบัติภารกิจรักษา สันติภาพในติมอร์-เลสเต ขณะที่ข้าราชการของติมอร์-เลสเต ได้รับ ทุนการศึกษาและโครงการฝึกอบรมจากสถาบันต่างๆ ของจีน นอกจากนี้ติมอร์-เลสเตยังพึ่งพาการนำเข้าของจีนมากขึ้นเรื่อยๆ โดยจีนเป็นหนึ่งในผู้นำเข้าสินค้าสู่ติมอร์-เลสเต ที่เติบโตมากที่สุด ในภาพกว้างแล้ว การมีติมอร์-เลสเตร่วมอยู่ในอาเซียนจะเอื้อต่อ สันติภาพและการพัฒนาในภูมิภาคมากกว่าปล่อยให้ติมอร์-เลสเต ดูแลตนเอง

ที่ ม า : <https://fulcrum.sg/no-room-at-the-inn-asean-should-not-delay-timor-lestes-membership/>

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

admin_info@sscthailand.org

๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕-๑๖

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ : Strategic Studies Center
<https://www.facebook.com/sscthailand.org/>

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม